

ZAPISNIK
sa 32. sjednice Odbora za evropske integracije Skupštine Crne Gore,
održane 24. jula 2019. godine

Sjednica je počela u 11.30 časova.

Sjednici je predsjedavao Slaven Radunović, predsjednik Odbora.

Sjednici su prisustvovali članovi Odbora: Marija Maja Ćatović, Daliborka Pejović, Sanja Pavićević, Mihailo Anđušić, Momčilo Martinović, Ljiljana Đurašković, Neđeljko Rudović.

Sjednici su prisustvovali: Ivana Glišević Đurović, zamjenica glavnog pregovarača Crne Gore sa EU i nacionalni IPA koordinator, Ivana Vujošević, savjetnica glavnog pregovarača, Marko Mrdak, zamjenik glavnog pregovarača za poglavlja pravne tekovine EU, Dragana Marković, savjetnica glavnog pregovarača za pregovore o pristupanju Crne Gore EU, Bojan Vujović, načelnik Odsjeka za koordinaciju podrške EU, i Jasmin Bašić, saradnik u Kancelariji za evropske integracije.

Sjednici nije prisustvovao zamjenik predsjednika Odbora Adrijan Vuksanović. Kao njegova zamjena, sjednici je prisustvovao poslanik Nedžad Drešević.

Sjednici nisu prisustvovali poslanici Nikola Rakočević, Ranko Krivokapić i Branko Radulović.

Sjednica je bila otvorena za javnost.

* * * * *

Nakon što je konstatovao da postoji kvorum za rad, predsjednik Odbora Slaven Radunović potvrdio je da je usvojen predviđeni

D N E V N I R E D :

- Zapisnik sa 26. sjednice -
- Zapisnik sa 28. sjednice -
- Zapisnik sa 29. sjednice -
- Zapisnik sa 30. sjednice -
- Zabilješka sa 27. sednice -

2. Informacija o programima podrške Evropske unije Crnoj Gori za 2018. godinu;

3. Razno.

* * * * *

TAČKA 1

INFORMACIJA O PROGRAMIMA PODRŠKE EVROPSKE UNIJE CRNOJ GORI ZA 2018. GODINU

Predsjednik Odbora Slaven Radunović je na početku dao riječ Ivani Glišević Đurović, zamjenici glavnog pregovarača Crne Gore sa EU i nacionalnoj IPA koordinatorki, da predstavi ključne aspekte iz Informacije.

Ivana Glišević Đurović je kazala da su, kada je riječ o sprovođenju pretpristupne podrške EU u okviru prethodne finansijske perspektive 2007 – 2013 (IPA I), tokom 2018. i 2019. godine privedeni kraju odobreni projekti iz I, II, III i IV komponente IPA-e; jedino je sprovođenje *Unapređenje sistema vodosnadbijevanja i tretmana otpadnih voda u Beranama* (iz II komponente – Regionalni razvoj) produženo do kraja 2019. godine, a u toku su završne aktivnosti na njegovoj realizaciji.

U vezi sa sredstvima iz finansijske perspektive 2014-2020 (IPA II), trenutno su u fazi sprovođenja projekti iz programa IPA 2014 i IPA 2015, kao i aktivnosti obuhvaćene dvijema budžetskim podrškama – za implementaciju Strategije integrisanog upravljanja granicom i za implementaciju Strategije reforme javne uprave. Glišević Đurović je navela da je završeno programiranje IPA 2018 i da se na jesen očekuje potpisivanje Finansijskog sporazuma za ovaj program.

Kada je riječ o regionalnim programima, u okviru Zapadnobalkanskog investicionog okvira Crnoj Gori je tokom 2018. godine dodijeljeno 70,1 miliona eura za pripremu i sprovođenje prioritetnih infrastrukturnih projekata. U kontekstu srednjoročne revizije IPA II, Evropska komisija je prošle godine Crnoj Gori dodijelila dodatnih 8 miliona eura u vidu nagrade za ostvareni učinak u pregovorima i korišćenju IPA fondova, koji će biti iskorišćeni za unapređenje stanja u zdravstvenom sistemu.

Kada je riječ o programima prekogranične i transnacionalne saradnje, Glišević Đurović ističe da se trenutno sprovode 104 projekta u kojima učestvuju crnogorske organizacije i institucije – 77 projekata u okviru trilateralnih i transnacionalnih programa i 27 projekata u okviru bilateralnih programa. U 2018. godini su odobreni novi projekti u okviru Dunavskog i Mediteranskog transnacionalnog programa, kao i bilateralnih programa sa Albanijom, Bosnom i Hercegovinom i Kosovom, dok su krajem 2018. i u prvoj polovini 2019. godine odobreni novi projekti u okviru bilateralnog programa sa Srbijom i Jadransko-jonskog transnacionalnog programa (ADRION).

Kao važan uspjeh, Glišević Đurović ističe 8 tematskih projekata podržanih kroz trilateralni program Italija-Albanija-Crna Gora, čije je ugovaranje u završnoj fazi, a riječ je o strateškim projektima koji se fokusiraju na zajedničke izazove ovih zemalja koji se mogu uspješno rješavati kroz prekograničnu saradnju, i to u oblastima konkurentnosti, inovacija, životne sredine, kulturne baštine i stvaralaštva, te održivog saobraćaja. U okviru Programa prekogranične saradnje Crna Gora – Kosovo, zaključno sa 26. junom 2019. godine je ugovoreno 26,72% od ukupnih sredstava za ovaj bilateralni program, dok je kroz Program prekogranične saradnje Crna Gora – Albanija ugovoreno 25,70% sredstava, što predstavlja najbolji učinak u regionu.

Za kraj uvodnog izlaganja, nacionalna IPA koordinatorka je istakla da je Crna Gora prva zemlja koja je predsjedavala Strategijom Evropske unije za Jadransko-jonski region (EUSAIR) (u periodu od juna 2018. do maja 2019. godine) a da nije članica Evropske unije, čime je pokazala posvećenost ispunjavanju ciljeva Strategije. Predsjedavanje je završeno održavanjem Četvrtog foruma Strategije EUSAIR i Drugog foruma jadransko-jonskih privrednih komora, gradova i univerziteta, koji su održani 7. i 8. maja 2019. godine u Budvi.

Predsjednik Odbora **Slaven Radunović** je kazao da će Odbor u narednom periodu, u sklopu intenzivnijeg praćenja pregovaračkog procesa, vršiti posjete terenu i projektima od posebnog interesa za konkretne pregovaračke oblasti, izrazivši želju da zajedno sa kolegama iz Odbora posjete neke od značajnijih projekata finansiranih iz IPA sredstava u određenim opštinama i oblastima. Shodno tome, postavio je pitanje postojanja sistematizovane baze ili pregleda sa osnovnim informacijama o svim projektima koji su finansirani iz IPA fondova, koje bi Odbor mogao da koristi, uputivši ujedno i sugestiju vezanu za buduće izvještaje – da u njima bude sadržano više podataka o trošenju sredstava u svim prioritetnim oblastima i o korisnicima sredstava, potom statistika, presjeka i poređenja, ali i kvalitativnih ocjena i zaključaka o kapacitetima, naučenim lekcijama, identifikovanim izazovima i preporukama.

Odgovarajući na pitanje predsjednika Odbora, Glišević Đurović je kazala da postoje informacije tj. lične karte projekata odobrenih i realizovanih počev od 2007. godine, koje će Kancelarija za evropske integracije dostaviti Odboru, ujedno istakavši da je raduje činjenica da je Odbor zainteresovan za posjete na terenu i za nadgledanje sprovođenja projekata. Kada je u pitanju trošenje sredstava, i po tom pitanju se vodi evidencija, ali je važno napomenuti da je IPA kompleksan proces - dogovor sa Evropskom komisijom oko projekata koji bi se trebali finansirati traje oko dvije godine, a zaključuje se potpisivanjem finansijskog sporazuma, nakon čega postoji rok od tri godine za ugovaranje projekta, da bi nakon toga uslijedio rok od tri godine za implementaciju projekta. Iz tog razloga, „zaokružena“ evidencija o utrošku sredstava postoji za programe iz IPA I (2007-2013), dok se za IPA II (2014-2020) zbog pomenutih rokova trenutno može govoriti samo o odobrenim sredstvima, ali još uvijek ne i o utrošenim sredstvima.

Poslanicu **Ljiljanu Đurašković** interesovalo je da li je, shodno potrebnoj dinamici za odabir, ugovaranje i početak implementacije projekata, potrebno čekati u prosjeku sedam godina kako bi se iskoristila dodijeljena IPA sredstva; ona je navela primjer opremanja i izgradnje laboratorija i klinika širom države.

Odgovarajući na pitanje poslanice Đurašković, Glišević Đurović je kazala da su, u konkretnom slučaju, za izgradnju dvije klinike (za zarazne bolesti i za dermatovenerologiju) sredstva opredijeljena iz programa IPA 2018, da Ministarstvo zdravlja priprema tehničku dokumentaciju, glavni projekat i njegovu reviziju, i da bi nakon potpisivanja Finansijskog sporazuma na jesen 2019. godine sredstva trebala da budu dostupna za korišćenje.

Poslanik **Mihailo Anđušić** zamolio je da u narednim izvještajima bude konkretnije istaknuta dinamika realizacije projekata, tj. trenutne faze i stepen realizacije projekata koji su finansirani, kao i efekti od njihove realizacije. Takođe, imajući u vidu da je lokalnim samoupravama neophodna podrška za uspješno korišćenje sredstava iz IPA fondova, poslanika Anđušića interesovalo je da li postoje konkretni pomoci u vezi sa formiranjem revolving fonda za pomoć lokalnim samoupravama u kofinansiranju projekata EU. Osim toga, on je pitao i u kojoj fazi je priprema za finansijsku perspektivu IPA III (2021 – 2027) i kolika će sredstva Crnoj Gori biti na raspolaganju.

Ivana Glišević Đurović je istakla da praksa pokazuje da su opštine koje imaju formirane projektne timove mnogo uspješnije u povlačenju sredstava iz pretprijetnih fondova EU. Takođe, ističe da je Kancelarija za evropske integracije na raspolaganju lokalnim samoupravama za potrebe organizovanja obuka, ali da je za ovo neophodna i inicijativa i interesovanje lokalnih samouprava. Kada je revolving fond u pitanju, Zakonom o finansiranju lokalnih samouprava, koji je stupio na snagu u januaru 2019. godine, osnovan je Fond za podršku opštinama za predfinansiranje donatorskih projekata, te da je do sada u ove svrhe pet opština povuklo preko 350.000 eura, a da je Opština Rožaje već vratila Fondu iznos od 40.000 eura.

Kada je IPA III u pitanju, Glišević Đurović navodi da još uvijek ne postoji previše informacija od strane Evropske komisije, ali da je poznato da IPA III donosi novi pristup, tačnije da neće biti odvojenih finansijskih alokacija po zemljama kao što je to bio slučaj u IPA I i IPA II, već da će postojati jedna zajednička alokacija za sve zemlje regiona kojima će određeni iznosi biti dodjeljivani u zavisnosti od spremnosti za povlačenje sredstava.

Poslanica **Daliborka Pejović** mišljenja je da su potrebni precizniji podaci u godišnjim informacijama o sprovođenju konkretnih EU projekata, navodeći primjer projekta iz IPA I koji se odnosi na utvrđivanje Natura 2000 područja u Crnoj Gori, i za koji se na osnovu postojeće Informacije stiče utisak da je projekat sproveden do kraja, a zapravo je sprovedena samo jedna od faza ovog projekta. Pejović konstatuje i da su za korišćenje sredstava EU potrebna sistemska rešenja, navodeći primjere projekata sanacije nesanitarnih odlagališta otpada Čafa u Baru i Vrteljka na Cetinju. Po njenom mišljenju, zabrinjava činjenica da još nisu ispunjeni svi uslovi za uspostavljanje decentralizovanog sistema upravljanja sredstvima i projektima EU, što, između ostalog, navodi i na zaključak da ne postoji dovoljno kapaciteta na nivou lokalnih samouprava, ili da postojeći kapaciteti nisu adekvatno ojačani. Na kraju, poslanica Pejović postavlja pitanje da li Vlada posjeduje jedinstven sistem / bazu sa podacima o kreditnom zaduženju i svrsi zaduženja kod drugih međunarodnih finansijskih institucija koja su učinjena u cilju povlačenja sredstava iz EU fondova. Ona je pozvala na uspostavljanje sistema odgovornosti kada su u pitanju rokovi, sprovođenje i realizacija projekata.

U svom odgovoru poslanici Pejović, Ivana Glišević Đurović je rekla da postoji mogućnost određivanja i ocjene odgovornosti, ali da je, s obzirom na to da je IPA kompleksan mehanizam sa velikim brojem struktura uključenih u njegov rad i funkcionisanje, proces utvrđivanja adekvatne odgovornosti otežan, kako zbog obima i pripreme projektne dokumentacije i rokova za dostavljanje istih, tako i zbog odobravanja dokumentacije od strane Delegacije EU; vrlo često, odgovornost u ovako složenom sistemu zna pasti na pojedinca, a ne na određenu strukturu.

Što se tiče kreditnih zaduženja i njihove svrhe, ona se prije svega koriste za projekte finansirane u okviru Zapadnobalkanskog investicionog okvira, gdje se za projekte dio sredstava dobija iz grantova Evropske komisije, a ostatak se finansira ili iz nacionalnog budžeta ili od strane međunarodnih finansijskih institucija. Kancelarija za evropske integracije prati aktivnosti koje se tiču grantova iz fondova EU, dok su aktivnosti u vezi sa kreditnim zaduživanjem u nadležnosti Ministarstva finansija.

Kada su u pitanju lokalne samouprave, Glišević Đurović ističe da je Kancelarija za evropske integracije upoznata sa izazovima lokalnih samouprava kada je fluktuacija kadrova u pitanju, te da je Zajednica opština Crne Gore pokrenula inicijativu za podršku lokalnim samoupravama kao jednim od glavnih nosilaca projekata koji se finansiraju iz pretpristupnih fondova.

Bojan Vujović, načelnik Odsjeka za koordinaciju podrške EU, odgovarajući na pitanje poslanice Pejović koje se tiče projekta Natura 2000, kazao je da se s pravom može reći da je realizovana samo jedna njegova faza, jer je kroz dio projekta koji je završen u aprilu 2019. godine analizirano nešto manje od 17% teritorije Crne Gore, uglavnom kontinentalog dijela. On je istakao da je vrijednost projekta koji se sprovodio u prethodne tri godine iznosio nešto manje od 2 miliona eura, a da je kroz program IPA 2016 planirana druga faza projekta i da se ona mora planirati na način da se ne ugrozi biodiverzitet područja koji će se u narednom periodu konzervirati. Vujović se potom osvrnuo i na određivanje prioriteta za finansiranje projekata, kazavši da donator odnosno Evropska komisija donosi konačnu odluku po tom pitanju.

Poslanika **Neđeljka Rudovića** interesovalo je to koliko se novca iz fondova EU (IPA I i IPA II) koristi za pripremu tehničke dokumentacije, a koliko na infrastrukturne i ostale projekte. Njega je interesovao i iznos novca koji je iskorišćen u ove svrhe, izražen u procentima.

Glišević Đurović je informisala da iskorišćenost sredstava iz IPA I iznosi oko 91% sredstava, a kako je u toku sprovođenje projekata iz nacionalnih programa IPA 2014 i IPA 2015 ne može se govoriti o ukupnoj iskorišćenosti sredstava iz IPA II, jer su projekti i dalje u toku; za IPA 2014 ugovoreno je 95% sredstava; iz IPA 2015 je za Strategiju integrisanog upravljanja granicom uspješno potrošeno 8 miliona eura, a da dobijeno je i dodatnih 8 miliona eura za dalje sprovođenje pomenute strategije.

Glišević Đurović navodi da IPA služi za ispunjavanje obaveza iz pregovaračkog procesa, i da se usklađivanje i sprovođenje pravne tekovine sa evropskim zakonodavstvom sprovodi kroz ekspertska podršku iz zemalja članica EU, jačanje tehničkih kapaciteta institucija i infrastrukturu - za infrastrukturne projekte, u periodu od 2007. godine do danas iskorišćeno je i planirano oko 220 miliona eura. Vujović je dodao da je od ukupno planiranih 192 miliona eura na konkretnu infrastrukturu utrošeno oko 64,1 miliona eura, na nabavku opreme za institucije i lokalne samouprave 19,5 miliona eura, dok je na jačanje kapaciteta utrošeno 108,6 miliona eura.

Poslanika **Momčila Martinovića** interesovala je mogućnost uspostavljanja efikasnog modela za jačanje kapaciteta lokalnih samouprava za pripremu projektnih aplikacija u narednom periodu.

Ivana Glišević Đurović smatra da bi zajednička posjeta Odbora za evropske integracije i Kancelarije za evropske integracije opštinama bila korak naprijed, kako bi se na najbolji način stekao uvid u to šta je potrebno uraditi kako bi lokalne samouprave mogle, kroz jačanje kapaciteta, planiranje obuka i pripremu projektne dokumentacije, na najbolji način konkurisati za povlačenje sredstava iz pretpristupnih fondova EU.

* * * * *

Nakon što je završena diskusija o prvoj tački dnevnog reda, predsjednik Odbora Slaven Radunović pozvao je poslanike da se izjasne o zapisnicima sa 26, 28, 29. i 30. sjednice, kao i o zabilješki sa 27. sjednice Odbora.

Zapisnici i zabilješka su usvojeni jednoglasno, bez primjedbi.

TAČKA 2

RAZNO

Predsjednik Odbora Slaven Radunović upoznao je članove Odbora sa detaljima koji se tiču organizacije Okruglog stola Odbora na temu slobode medija i medijskog ambijenta u Crnoj Gori, koji će se održati 10. septembra 2019. godine.

On je poslanike upoznao sa predstojećim obavezama Odbora u dijelu parlamentarne diplomatije, među kojima je i posjeta delegacije Odbora za evropske poslove Poslaničkog doma Parlamenta Republike Češke Crnoj Gori, čiji će domaćin biti Odbor za evropske integracije.

On je govorio i o pozivu za posjetu delegacije Odbora Islandu, koji je rezultat bilateralnog sastanka sa predsjednicom Odbora za vanjske poslove islandskog parlamenta, održanog na marginama sastanka predsjedavajućih odborima za evropske poslove parlamenata Evropske unije (COSAC) u Helsinkiju. Posjeta je ocijenjena kao veoma korisna, uzevši u obzir činjenicu

da je Island država slična Crnoj Gori po veličini teritorije i broju stanovnika, i da ima veliki broj pozitivnih i praktičnih rešenja koja bi mogla biti primijenjena i u Crnoj Gori, te da je delegaciji Odbora ujedno ponuđena i ekspertska pomoć u vezi sa poglavljima 27 – Životna sredina i klimatske promjene, 13 – Ribarstvo i 15 – Energetika.

Sjednica je zaključena u 12.45 časova.

SEKRETARKA ODBORA

Marija Maraš

PREDSJEDNIK ODBORA

Slaven Radunović